

แบบตรวจราชการและติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
รอบที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานศึกษาธิการภาค 17

2. นโยบาย : การลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

2.3 พัฒนาระบบการแนะแนวการเรียน (Coaching) และเป้าหมายชีวิตให้เป็นรูปธรรม

1) การวิเคราะห์บริบทของพื้นที่ตามนโยบาย

หน่วยงานในสังกัดตระหนัก และเล็งเห็นถึงความสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาของระบบแนะแนว การชี้แนะแนวทาง (Coaching) และการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต ให้กับผู้เรียน ดังนั้นจึงได้สร้างโอกาสและทางเลือกให้กับผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน โดยการให้บริการแนะแนวอย่างสมบูรณ์ นอกจากจะแนะแนวการศึกษาต่อ การให้บริการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยทั่วไปแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้บริการแนะแนวอาชีพและการปรับตัวควบคู่กัน เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักรู้ในตนเองและได้รับข้อมูลอย่างหลากหลาย รวมทั้ง เพื่อพัฒนาครูแนะแนวให้มีเทคนิควิธีการในการชี้แนะ ถ่ายทอดเส้นทางอาชีพให้แก่ นักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับตัวกับบุคคล สถานที่และสถานการณ์ต่างๆ อันจะนำมาซึ่งความสุขในการดำรงตนในสังคม และมีความพร้อมในการประกอบอาชีพได้ประสบความสำเร็จในอนาคต โดยจัดทำหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และเป็นประโยชน์กับการแนะแนวนักเรียนในปัจจุบัน สำหรับการนำไปพัฒนาครูแนะแนวแกนนำให้มีความรู้ ความเข้าใจการแนะแนวรอบด้านที่สอดคล้องกับสถานการณ์ และขยายผลการพัฒนาครูทุกคนให้สามารถแนะแนวนักเรียนได้ เน้นเข้าถึงใจนักเรียน สร้างเรียนดี มีความสุข

2) เป้าหมาย ขอบเขตในการดำเนินการ

เชิงปริมาณ

- (2.1) จังหวัดตาก : ร้อยละ 80 ของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พื้นที่จังหวัดตาก มีการจัดการเรียนการสอนแนะแนวการเรียน (Coaching) และเป้าหมายชีวิตให้เป็นรูปธรรม
- (2.2) จังหวัดอุดรดิตถ์ :
- (2.2.1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ จำนวน 57 โรงเรียน
- (2.2.2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 134 โรงเรียน
- (2.2.3) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 76 โรงเรียน

เชิงคุณภาพ

ระบบการแนะแนวการเรียน (Coaching) เป็นเชิงทิศการแนะแนวอาชีพนักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับตัวกับบุคคล สถานที่และสถานการณ์ต่างๆ อันจะนำมาซึ่งความสุขในการดำรงตนในสังคม และมีความพร้อมในการประกอบอาชีพได้ประสบความสำเร็จในอนาคต

3) การดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายฯ

3.1) แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ให้มีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

หน่วยงานในสังกัดดำเนินการ ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และผู้เรียน ดังนี้

- (1) วางแผนโครงการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดหมายที่กำหนดไว้หรือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน คือ ระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการสอน กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตารางแบบเรียน คู่มือครู สื่อการเรียน การวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขและการอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน
- (2) สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะของผู้เรียน และปรับปรุงหลักสูตรทุกปีเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโลก และศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็น มีการส่งเสริมการเรียนรู้ควบคู่กับหลักสูตรในสายอาชีพ และรายวิชาเพิ่มเติม เช่น หลักสูตรต้านทุจริต เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน และหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- (3) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้ตอบโจทย์การใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ในเหตุการณ์เฉพาะหน้าและสามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะประเด็นปัญหาที่สำคัญได้ และนำไปสู่การมีวิจารณญาณ การตัดสินใจที่ถูกต้อง

3.2) การดำเนินการจัดให้มีระบบแนะแนวผู้เรียน (Coaching) ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

หน่วยงานในสังกัดตระหนักถึงความสำคัญในการแนะแนวจึงขับเคลื่อนงานแนะแนวผ่านกลไกในระดับเขตพื้นที่ไปสู่สถานศึกษาในสังกัด ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบแนะแนวที่เข้มแข็ง โดยการมอบนโยบาย แนวปฏิบัติการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม และการดูแลสุขภาพจิตนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และดำเนินงานแนะแนวที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม

- (1) การแนะแนวการศึกษา แนวทางการศึกษาต่อ การเลือกโปรแกรมการเรียน การลงทะเบียนหลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการเรียน ของสถานศึกษา การค้นคว้าเขียนรายงาน/โครงการ การอ่านหนังสือ การเตรียมตัวสอบ การสร้างสมาธิในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม
- (2) การแนะแนวอาชีพ การวางแผนและตัดสินใจเลือกอาชีพ ช่วยให้ค้นพบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพร่างกายตน
- (3) การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม ช่วยให้เกิดความเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม ส่งเสริมและพัฒนาในด้านบุคลิกภาพ อารมณ์และสังคม เพื่อเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม มีความสามารถในการเป็นผู้นำที่ดี เมื่อเกิดปัญหา ก็สามารถแก้ไขและตัดสินใจได้ถูกต้อง มีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า อีกทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการแนะแนว และให้คำปรึกษากับครู และนักเรียนพร้อมทั้งพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งระบบงานแนะแนว

3.3) แนวทางการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education ที่มุ่งเน้นทักษะ การปฏิบัติจริง (Active Learning) และความสามารถด้าน Soft Skill

หน่วยงานในสังกัด ดำเนินการจัดประชุมออนไลน์สื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับครูผู้สอนใน วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์และครูผู้สอนในโรงเรียนให้มีความรู้และเข้าใจในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา หรือ STEAM Education ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี(Technology) วิศวกรรมศาสตร์(Engineering) ศิลปะ (Arts) และ คณิตศาสตร์ (Mathematics) เข้าด้วยกัน โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะในการแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการดำเนินชีวิต โดยมีปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ออกเป็น 3 ส่วน

- (1) การนำเสนอสถานการณ์ (Presentation Situation) เป็นการนำเสนอบริบทที่ เชื่อมโยงกับชีวิตหรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในปัญหา และให้มีข้อมูลพื้นฐานสำหรับการคิดในขั้นต่อไป
- (2) การออกแบบอย่างสร้างสรรค์ (Creative Design) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ สร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระ โดยเน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการ สื่อสารผ่านกิจกรรม โดยก่อนที่ผู้เรียนจะออกแบบได้นั้น ต้องทำความเข้าใจและ เห็นคุณค่าในสถานการณ์ดังกล่าว และค้นหาการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
- (3) การสร้างความจับใจ (Emotional Touch) เป็นการขยายขอบเขตของสิ่งที่ค้นพบ และเน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา สร้างแรงจูงใจเมื่อ แก้ไขปัญหาได้สำเร็จ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ต่อไป

การลงมือทำจริง (Active Learning) ผ่านโปรเจค ทำให้นักเรียนได้ต่อยอดพัฒนา ตั้งคำถาม แก้ไขปัญหา และทำงานเป็นทีม นักเรียนสนุกไปกับบทเรียนแบบไม่ ต้องท่องจำ พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถด้าน Soft Skill อย่างเหมาะสมกับ บริบทในการจัดการเรียนรู้ เช่น ระดับอายุของผู้เรียน เนื้อหาสาระ ตลอดจน บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถพัฒนาไปตามวัยของผู้เรียน มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการเปิดบ้านนวัตกรรม และมีการนิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3.4) แนวทางการดำเนินการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหา สุขภาพจิตของผู้เรียน

หน่วยงานในสังกัด โดยสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้เรียน เนื่องจากเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการเรียนการสอน จึงได้สนับสนุนให้มีมาตรการและแนวทางในการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานและและสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจปัญหาด้านสุขภาพจิต การใช้เครื่องมือประเมินเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตของผู้เรียน แนวทางการปรับพฤติกรรมนักเรียน และแนวทางประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบสุขภาพจิต โรงเรียนวิถีใหม่ School Health Hero โดยประสานความร่วมมือกับครอบครัว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2, โรงพยาบาลประจำอำเภอ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือทางด้านสังคม ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว หรือ องค์กรอื่นๆ ทั้งรัฐและ เอกชน และส่งเสริมให้สถานศึกษามีการป้องกันและแก้ไขปัญหา ได้แก่ การทำแผนเสริมสร้างความปลอดภัย และแผนเผชิญเหตุร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ นักจิตวิทยาโรงเรียนลงพื้นที่ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำครู และนักเรียนเพื่อลดปัญหาสุขภาพจิต รวมทั้งกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และช่วยเหลือนักเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษประสบปัญหาหรือภาวะวิกฤต เป็นต้น

4) ผลการดำเนินงาน

เชิงปริมาณ

(4.1) จังหวัดอุดรดิตถ์

- (4.1.1) ร้อยละ 100 ของโรงเรียนในสังกัดมีกรอบแนวทางการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียน
- (4.1.2) ร้อยละ 100 ของครูมีรูปแบบ วิธีการพัฒนาที่จะนำไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนให้ เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- (4.1.3) ร้อยละ 100 โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และสถาน ประกอบการ

เชิงคุณภาพ

- (1) ครูและนักเรียนมีความสามารถในด้านการแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อ

- (2) ครูมีองค์ความรู้ด้านการจัดการแนะแนวสถานศึกษาของตนเอง นักเรียนสามารถเป็นแกนนำการแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อได้
- (3) โรงเรียนได้รูปแบบ วิธีการพัฒนา ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนา ในด้านการแนะแนวและการศึกษาต่อของนักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- (4) เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชนและสถานประกอบในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาในพื้นที่
- (5) โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานแนะแนว

5) รูปแบบ แนวทาง การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่าง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ออกแบบ จัดทำแผนการนิเทศ การศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ มาตรฐานการศึกษาชาติแลหลักสสูตร รวมทั้งนโยบาย จุดเน้น สภาพแวดล้อม ปัญหาแล้วความจำเป็นให้ครู สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษา สามารถจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติด้วยกระบวนการนิเทศ แนวใหม่ ซึ่งแนะแนวทางและให้คำปรึกษา ช่วยเหลือจัดทำแผนการนิเทศการศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ชาติฯ และได้วิเคราะห์ภารกิจในการนิเทศในสถานศึกษาตามมาตรฐาน โดยกำหนดจุดพัฒนาในการจัดระดับ โรงเรียน โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการบริหารจัดการพัฒนาต่อยอดสู่ Best Practice

โดยใช้ RAIN MODEL ในการขับเคลื่อนการดำเนินการนิเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนิน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

- (1) R = Relation (ปฏิสัมพันธ์) หมายถึง การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของระหว่างศึกษานิเทศก์ กับ ผู้บริหาร ครู และ นักเรียน ชุมชนและเครือข่าย
- (2) A = Ability (ทักษะ) หมายถึง ทักษะ เทคนิค กระบวนการต่างๆในการนิเทศโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งผู้นิเทศและผู้รับนิเทศ
- (3) I = Impressed (ความประทับใจ) หมายถึง การสร้างความประทับใจให้กับผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในการเข้านิเทศ
- (4) N = Network (เครือข่าย) หมายถึง การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกในการนิเทศ และใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

- (4.1) วางแผนศึกษาหลักเกณฑ์ ข้อมูลพื้นฐาน และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษา (P)
  - (4.2) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา (D)
  - (4.3) การลงมือปฏิบัติตามแผนงานและวิธีการที่เรากำหนดไว้ โดยกำหนดวิธีการและพัฒนางานจัดทำเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานสำหรับใช้ประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา (D)
  - (4.4) การประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพระดับเขตพื้นที่การศึกษา (D)
  - (4.5) ดำเนินการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัดรูปแบบของคณะกรรมการ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย (D)
  - (4.6) ตรวจสอบความคืบหน้า โดยการวิจัย พัฒนา และประเมินผลการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผล ระดับสถานศึกษา และระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลมาใช้ใน การวางแผนยกระดับคุณภาพการศึกษา (C)
  - (4.7) การวิเคราะห์ รายงานผลการประเมินคุณภาพระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพ และนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนยกระดับคุณภาพในการจัดการศึกษา (A)
- 6) ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา
- (6.1) การเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าถึงบริการแนะแนวอย่างทั่วถึง ซึ่งประเทศไทยยังมีเงื่อนไขที่จำกัดอยู่มาก เช่น ประเด็นเรื่องภาษา ซึ่งไม่สามารถให้บริการได้ครอบคลุมแก่เยาวชนต่างสัญชาติได้ รวมถึงยังไม่มีบริการที่ตอบโจทย์ต่อเยาวชนผู้พิการด้วย
  - (6.2) คุณสมบัติของครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรง ควรสนับสนุนให้มีการอบรม/พัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาวิชาแนะแนว รวมทั้งควรมีเครื่องมือระบบสารสนเทศทางการแนะแนว และด้านระบบการแนะแนวในโรงเรียนทุกระดับ มีการดำเนินการและติดตามผลอย่างจริงจัง
  - (6.3) สถานศึกษาควรมีการมอบหมายครูที่รับผิดชอบการดำเนินงานให้มีผู้ปฏิบัติงานแทนหรือสำรอง และควรให้มีการบันทึก Username และ Password การใช้งานระบบของโรงเรียนเป็นข้อมูลกลาง คู่มือการสมัครและการใช้งานระบบ และจัดทำสรุปผลการดำเนินงานหรือข้อมูลการดำเนินงานที่สามารถส่งต่อให้กับครูที่มาปฏิบัติหน้าที่ใหม่ได้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง